

מצרים
"לך הביתה, ג'וני!"

המכונות הצבאיות הדרה כבבשי הזפת הישר כסרבל, המשתרע אל מעבר לאופק בשימון הצהבה החדגוני, הנהג, חייל צעיר של חיל ההנדסה הבריטי באזור הסואץ, ישב דרוך ליד ההגה כשרגלו לוחצת על דוושת ההאצה. בדרך כלל עושים הנהגים העוברים בכבישים אלה מאמצים רבים כדי לא להרדם בזמן הנסיעה אולם עתה הש' תנו הדברים.

נקראת בפי כל בני האיסלאם, אינה תפילה כשאר התפילות של דתות אנוש. המקום שהיא תופסת בחיי המוסלמים גדול מתפילת השבת בחיי היהודי או תפילת יום הראשון בחיי הנוצרי. תפילה זו חשובה מכל תפילות שאר ימות השנה וגם אם אשר יסולח לו העדרו מן המיסגד בימים אחרים חייב להמצא שם בשעת הצהרים לתפלת יום הששי. בעיקר חשוב הדבר לגבי שליטים ואנשים רמי מעלה. הופעתם בין קהל המאמינים במיסגד ביום הששי כשהם כורעים ברך ומרכינים ראש כאחרון העם שקולה בעיני ההמון כנגד מג' רעות ומעטות. זוהי גם הזדמנות נהדרת

פורטסעיד. אותו מחזה, בשינויים קלים, נשנה גם ב' איסמעיליה (אוכלוסיה: 34 אלף), שהוקמה ב' 1863 על-ידי חברת התעלה לשיכון פק' דיה הצרפתיים הגבוהים והפכה, בימי מל' חמת העולם השנייה לעיר-גנים פורחת בלב המדבר אשר בה שוכנו רבבות פועלים ער' ביים ופקידים וסוחרים צרפתיים ויווניים. ה' צבא הבריטי, שאימו עליו בנייתו אספקת מים, חשמל ושירותים אחרים תפס את ה' מתקנים העירוניים, איים להפסיקם בעצמו אם לא יפסיקו התושבים את הפגנותיהם. מלבד איום ג'נטלמני זה שלחה המפקדה ה'

שרשרת הרצח הפוליטי במרחב (אליצאד, בירות) תוספת לצלחה אלג'ומעה

למנהיגים להשמיץ את דבריהם לעם הפותח את לבו לתפילה. וכך הפך הדבר, במרוצת הימים, למסורת. המנהיגים ואנשי הציבור של האיסלאם כמו אחר תפילות יום הששי לנאום ולהשמיץ את דבריהם בפני קהילות בני עמם. אלא שכעבור זמן מה, נוספה עוד מסורת לצלחה אל-ג'ומעה: מסורת הרצח הפוליטי. אולם גם התר' דים לחייהם אינם יכולים להמונץ מלתת למת' נגדיהם הזדמנות לחסלם. כי המסורת האיל-מת אוסרת עליהם להעדר מתפילה זו.

בריטית טנקים וחיללים שישליטו את השקט באמצעים גשמיים יותר. למולדת, חרב האיסלאם. יחידת צבא מצרית ששמרה על גשר פראן (עליו עוברת מסילת הברזל לארץ-ישראל), סרבה למסרו לידי חיילים אנגלים. האנגלים, אשר עד עתה ראו את עצמם כמפוסרופטי הצבא ה' מצרי, הגיבו בחריפות, כבשו את הגשר, הרגו חמשה חיילים מצריים, ניתקו על-ידי כך את אזור הכיבוש המצרי ברצועת עזה והסיני ממצרים גופה.

מאז הודיע נחאס באשא על ביטול חוזה 1936 הנותן זכות חנייה לצבא הבריטי באזור הסואץ עד 1956 נעלמה לחלוטין אוירת ה' טלה האופיינית לצבא חסרה-המעש שלטה במחנות העצומים באזור הסואץ. גם בימי המלחמה השנייה, כשצבאות איטליה וגר' מגיה היו במיבת המערבי של מצרים לא הורגשה כל אוירת מלחמה או דריכות מלבד המזרחי של הסואץ. רבבות פועלים מצריים עסקו בעבודות הכבדות והגניחו לסומי ה' בריטי לשקוע בשיגרה הבטלנית.

אז איררה זו נמוגה פתאום. ניתנה פקודה לחיילים לשאת את נשקם בכל שעות היום בתוך ומחוץ למחנות; יחידות השריון יצאו בפעם הראשונה ממחנותיהן שלא לתימרר נים; ניתנה הורשת לחיילים לירות במצרים כאמצעי הגנה, לא כספורט*. קצינים שזכרו את שורתם בארץ-ישראל נתנו הרצאות ל' באישהם על נוהג צבא, המשליט שלום ב' צרים, על צורות הטיפול בסרוריסטים, על אמצעי זהירות נגד מוקשים וחבלנים. המ'שול' 40.000 חיילים. מחתרת הכ' רות אל-נחאס פרצה הפגנות הגדולות ה' אופייניות למצרים. רבבות צעדו ברחובות קהיר, אלכסנדריה, פורטסעיד, איסמעיליה ושאר הערים המצריות בקריאות הידד למ' שלה וסיסמאות נגד הזרים, ידיית אבנים ב' זרים. אולם רק פורטסעיד ואיסמעיליה קיבלו הפגנות אופי ממשי יותר, כי רק ב' פורטסעיד על חוף הים התיכון, איסמעיליה על גדות התעלה, כמחצית הדרך לנמל סואץ שעל חוף ים סוף) עמד ממשול רציני בפני דרישות המפגינים לפינוי האנגלים: 40.000 חיילים בריטיים.

בקהיר המשיך בינתיים הקהל בהפגנותיו. ככל שרבו הידיעות על התנגשויות באזור התעלה גברה המתח. האחים המוסלמים אשר בזמנו התגאו כי חבריהם מהמים מחתרת חזקה ומזוינת היטב בנושק שנועז על-ידי הציר והאנגלים במדבר המערבי הודיעו ברוב פאר כי הכריזו מלחמה בצבא הבריטי. כל חייל אנגלי על אדמת מצריים מטרה לכדוריו. חרב האיסלאם תשחרר את המולדת! הם הורו לכל מצרי טוב אשר נשק בידו לצאת לאזור התעלה (לשדה הקרב) בכל דרך שהיא לירות באנגלי הראשון שיפגוש.

מה מאות מפגינים פנו לתחנת הרכבת של קהיר כדי להיכנס בכוח לרכבת היוצאת לפורטסעיד. אולם כוחות משטרה עצרו או' הם והם נאלצו להמשיך את מאבקם לעצמאות ברחובות קהיר. (לוא גם הצליחו לעלות לרכבת היו נתקלים במשמרות בריטיים שעצ' רו ובדקו את כל התחבורה לאזור התעלה. אולם בתוך כל ההמולה לא נדם קולה של המדיניות המצרית המסורתית. לרגע עצרו ההמונים את נשימתם כאשר משרד החוץ הבריטי פירסם הודעה על מכתב התגנלות שנתקבל מידי דיר' מוחמד סלאח אל-דין באשא, שר החוץ המצרי. למחרת קם חברו של סלאח אל-דין, פואד סראג אל-דין באשא, שר הפנים השמן של מצרים, מועמד לראשות החופד לכשימות אל-נחאס והכריז: "שקר וכזב. מעולם לא שלחנו מכתב התגנלות לאנ' גלים. להיפך, הם אשר צריכים להתנצל בפנינו על חילול קדושת עצמאותנו."

זאת ידע עלי חאן היטב. כדי להזים את השמועות הגביר את פעילותו בשטח אחר — חיזוק הקונגרס הכל-איסלאמי אשר בו מיר' צגות כל מדינות האיסלאם (ואשר בראשו עומד חאן אמין אל-חוסייני). יחד עם זה הציג תוכנית להעלאת רמת החיים במאקיסטן על-ידי הרחבת היינון והכנסת שיטות מודרני-יות (טרקטורים ומכונות של ארצות הכופ' רים). ביקורו בראולפיניו היה אחד מרבים שנערכו במסע ההסברה שלו בכיוון זה. אחר התפילה היה צריך לנאום בפני קהל האלפים שהתאסף סביב המיסגד אשר בו התפלל. אולם לא ניתנה הזדמנות לעלי חאן לומר את דבריו. המסורת השנייה, זו המסורת הקט' לנית ששמה קץ השנה לחיי עמלו רומארא והמלך עבדאללה הפסיקה את נאומו של עלי חאן טרם התחיל אותו. כאשר נפל, מתבוסס בדמו משני הקלעים שפגעו בבטנו ובחזהו, הספיק רק למלל את הפסוק, "לא אילה אלא אלה" אשר דקות ספורות לפני כן השמיץ האימאם בצלחה אלג'ומעה.

כמה מאות מפגינים פנו לתחנת הרכבת של קהיר כדי להיכנס בכוח לרכבת היוצאת לפורטסעיד. אולם כוחות משטרה עצרו או' הם והם נאלצו להמשיך את מאבקם לעצמאות ברחובות קהיר. (לוא גם הצליחו לעלות לרכבת היו נתקלים במשמרות בריטיים שעצ' רו ובדקו את כל התחבורה לאזור התעלה. אולם בתוך כל ההמולה לא נדם קולה של המדיניות המצרית המסורתית. לרגע עצרו ההמונים את נשימתם כאשר משרד החוץ הבריטי פירסם הודעה על מכתב התגנלות שנתקבל מידי דיר' מוחמד סלאח אל-דין באשא, שר החוץ המצרי. למחרת קם חברו של סלאח אל-דין, פואד סראג אל-דין באשא, שר הפנים השמן של מצרים, מועמד לראשות החופד לכשימות אל-נחאס והכריז: "שקר וכזב. מעולם לא שלחנו מכתב התגנלות לאנ' גלים. להיפך, הם אשר צריכים להתנצל בפנינו על חילול קדושת עצמאותנו."

מה ושמם צצו אנשים מזוינים ברובים ואקדחים, הדהדו יריות (של המצרים מקר' טעות, בודדות; של האנגלים שוטפות, מ' מושכות). משך כמה שעות פינו המשרויים נים הבריטיים את הרחובות, השליטו שקט שהופרע רק על-ידי יריות פתאומיות. ההמר נים הסתגרו בבתיים, המשטרה המצרית עמדה חסרת-אונים — הצבא הבריטי השתלט על

ההמונים התאוששו, המשיכו בהפגנות. אר' למ מעטים מהם יכלו להעלם מן המציאות הקרה: מנהיגיהם נקטו את צעדיהם רק תחת לחץ דעת הקהל, לא התכחזו למאבק רציני. כל מטרם היתה ליעור שוב את תמיכת ההמונים בהם. גם בזירה הבינלאומית דאגו יותר לעשיית רושם מאשר לחיזוק עמדתם מול האנגלים. סירובם לדון בחוזה הגנה מר' חבי רכש להם את התנגדות ארצות-הברית — הגורם הקובע את מדיניות המערב. העם המצרי כנס עתה למאבק על חייו, הכריז מדיני ותיק, "אולם נלחמו במאבק זה מותנה בנצחון אחר — נגד מנהיגיו העכ' שויים". ואכן, כבר היום ברור כי אל-נחאס לא יהסס לנצל את ההזדמנות הראשונה להכנע לבריטים מבלי לאבד את השלטון.

מה ושמם צצו אנשים מזוינים ברובים ואקדחים, הדהדו יריות (של המצרים מקר' טעות, בודדות; של האנגלים שוטפות, מ' מושכות). משך כמה שעות פינו המשרויים נים הבריטיים את הרחובות, השליטו שקט שהופרע רק על-ידי יריות פתאומיות. ההמר נים הסתגרו בבתיים, המשטרה המצרית עמדה חסרת-אונים — הצבא הבריטי השתלט על

מה ושמם צצו אנשים מזוינים ברובים ואקדחים, הדהדו יריות (של המצרים מקר' טעות, בודדות; של האנגלים שוטפות, מ' מושכות). משך כמה שעות פינו המשרויים נים הבריטיים את הרחובות, השליטו שקט שהופרע רק על-ידי יריות פתאומיות. ההמר נים הסתגרו בבתיים, המשטרה המצרית עמדה חסרת-אונים — הצבא הבריטי השתלט על

אינ רקדן בארצו

כשיצאה מרתה גראהאם, האלילה ועירת-הקומה של הריקוד המודרני, באחד הימים של 1947 מאולם החזרות הופיעה על ידי צעיר רה הצופה, גבוהת קומה וחומת עיניים, שביקשה ממנה רשות להיכנס לאולם. הגברת גראהאם, גאוניתה ושלטנית מטבעה, נדהמה. "נערתי הצעירה", אמרה בקול צונן, "איני רגילה שאנשים ידברו אלי מבלי שאשאלם תחילה. יתר על כן, איני נותנת רשות לסתם אנשים לבקר בחזרותי". אולם בזאת לא נגמר העניין. הצעירה לא נבוכה כלל, הסבירה באדיבות שבאה כל הדרך הארוכה מארץ-ישראל, לא כדי לראות את אמריקה, אלא כדי לראות את מרתה גראהאם. והרי לא נכון לגרש אדם שעבר תלאות כאלה כדי לחזות באמנותה.

אט-אט נמסה הגברת הקטנה, החלה מחיי' כת. "גו טוב, היכנסו והירשמו", אמרה לבסוף.

בצורה בלתי-רגילה זו חזרה חסיה לוי, הירושלמית הזקופה, אשתו של דני אגרון (סקי), בן עורך הגירוסלם פוטס, לבית-הספר המפורסם לריקוד החדיש. כשיצאה את אמרי' קה, עם פרוץ מלחמת-העצמאות, נשאה בתי' קה מכתב-המלצה חם (ובלתי-רגיל) של ה' גברת גראהאם.

ריח צלי אדם. בימי המלחמה שרה חסיה במחנות המעסילים באיטליה, הופיעה כמה פעמים בערי איטליה. כשנגמרה המלחמה החליטה לטייל בעולם, ללמוד את ריקודי העמים, דרך המסע: הודו, סיאם, הודו-סין, הונג-קונג, איי הפיליפינים. בכל מקום צילם בעלה מספר עזום של הצלומים בצבעים. מלבד הריקודים זוכרת חסיה בעיקר שני דברים: ריח הצלי שבמשרפות בהודו, בהן עלו באש גופות היהודים המתים בהתאם למצ' וות דתם, ושלטיה-הינאון העצומים של קוקה-קולה בכפרים הניחחים ביותר של הפיליפי' נים, בלב הגיוגול העבה, שם לא חיו יותר מאשר כמה חזירים, תרנגולות ואיכרים עניים' כשחזרה לשיבת קבע לירושלים וקיבלה

חסיה לוי אגרון בצורה בלתי-רגילה

על עצמה לנהל את מחלקת המחול של הקונ' סרבטוריון הירושלמי החדש ולהקים סטודיה בבית האמנים, קפצה בכל זאת, מפעם לפעם, לאיטליה. מן הביקור האחרון הביאה עמה, מלבד רשימה נעימים מהופעותיה בפירנצה, מתנות של יהודי איטליה לתזמורת היש' ראלית: ששה כלי ציילו, כינור, חלקי חילוף, תוים, וסטיפנייה בסך 480 לירות.

אולם גם חסיה נאלצה ללמוד שאין רקדן בארצו. כשהתעניינה באפשרות הופעה בת"א, אמר לה מומחה: "אם האולם יהיה מלא עד אפס מקום, תפסידו רק 150 לירות". מכיון שלחסייה לא היה חשק להפסיד 150 לירות, ויתרה על ההופעה, התספקה בהופעה ביר' שלי (בראשית נובמבר). המורר במצב הוא שסוכני-האמנות פוחדים לקחת מחירים גבוהים בעד הופעת רקדנים מקומיים, אינם עושים מסני ויקר הכרטיסים כשמופיע רקדן זה. התוצאה: רקדנים רבים זוכים להצלחה מרובה בארץ, ואילו רקדנים מקומיים נאלצים לחפש לעצמם פורקן בחוץ' לארץ. ואחר הכל עוד כועסים חובבי האמנות המקומיים על הרקדנים, היוצאים תכופות ל' הארץ.